

NOVA PRAVDA

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani,
Narodni dom, L. nadstropje. Telefon 77.

Izhaja vsako soboto.
Priloga: „Tedenske slike“.

Mesečna naročnina . . . . . 6 dinarjev,
za inozemstvo . . . . . 8 dinarjev.

„Delili bomo srečo in nesrečo . . .“

Tako namreč dr. Korošec v imenu slovenskega naroda na svojih shodih govori širnemu svetu. SLS hoče v bodoče deliti vso srečo in nesrečo političnega življenja z Narodno radikalno stranko. Za ta zakon je bilo treba nekaj priprav. In sicer iz sledečih razlogov: Večno življensko združitev sklepajo ljudje, ki so si po značaju, čustvu, miselnosti in težnji enaki. Ako tega predpogoja ni, je zveza kratkotrajna. SLS je do predkratkih stala v najostrejši borbi proti radikalni stranki in njenim politikom. Ni bilo lasu na radikalni stranki, katerega SLS ne bi do dobra pregledala in razgalila pred potrpežljivimi očmi slovenskega volilca. Kar je bilo v državi gnilega, je SLS naprtila radikalom. Očitala jim je korumpiranost, reakcionarno mišljenje, protisocialne težnje, zmerjala jih je z oderuhi, političnimi verižniki, izkoriščevalci naroda, ki so zakrivali gospodarsko propast v državi in ovirali vsak socialni napredek. Radikali kot najmočnejša stranka v državi so odgovarjali za vse delo in nehanje v državni upravi. Še pri zadnjih volitvah so se klerikalci, kakor besni zaletavali v radikalne politike in pri tem niso delali prav nobenih izjem, tudi sedanjega predsednika g. Vukičevića so šteli med zle duhove. Za klerikalce je bila radikalna stranka do mozga propadla stranka, kateri ni več ozdravitve in katera mora izginiti. Preglejte vsa leta nazaj «Slovenca», «Domoljuba», «Pravico» itd. in v vsaki številki boste našli golide gnojnice, katero so polivali na glavo radikalov. Radikali so bili za klerikalce hudiči, s katerimi klerikalci kot angeli ne morejo nikdar skupaj hoditi, kajti voda in ogenj se ne moreta sporazumeti. Kdor se je pod silo političnih prilik in v interesu države ter da paralizira radikalno reakcionarnost na vseh poljih z radikali v interesu zaščite države družil, so ga klerikalci izključevali iz človeške družbe.

Danes so se klerikalci z ravno istimi radikali, ki so izglasovali ustavo, uganjali velesrbstvo, ustvarili centralizem, ovirali socialno delo, oženili in objeli ter hočejo z njimi živeti v sreči in nesreči. Moj Bog, lep zakon! Vse, kar je v državi zdravega in kar je svoječasno v zvezi s samimi klerikalci vodilo borbo proti radikalom, se ogiba radikalov kakor kuge. Sam Davidovič, katerega je «Slovenec» pogosto označeval kot najbolj demokratičnega in poštenega ministra v državi, je v ostri borbi z radikali in predvsem tudi z g. Vukičevićem, s katerim se je dr. Korošec objel. Davidovič je star mož, ki je dolga desetletja spoznaval radikale in tudi sedanje vladne, je gotovo upravičen, da pravilno sodi radikale. Le SLS je usojeno, da stopi v zakon s stranko, o kateri je sama pripovedovala, da je od konca do kraja okužena. Kako se je to moglo zgoditi? Na vsak način le tako, da se je klerikalna duša približala radikalni in prerodila v duhu radikalne miselnosti. In tako tudi je. SLS se je dejansko in očitno prelevila v reakcionarno in protisocialno stranko. V svojih vrstah doma je napravila «red». Z vseh vplivnih in odločilnih mest je vrgla ljudi, ki imajo moderna demokratična in socialna naziranja in ki hočejo, da je tudi stranka tem na-

čelom zvesta. Krščanski socialci nimajo nobene besede več. Ostale so jim le še volilne kroglice. V strankinem vodstvu mora biti «red» in nihče ne sme ugovarjati temu, kar dela Korošec ali kaplani. Kdor ugovarja, je izključen, kakor se je to zgodilo dr. Stanovniku, ki je bil gotovo dober in zvest pristaš SLS. Toda ni mogel nadaljnje pokvarjenosti več gledati in je povedal svojo besedo, ker ga je bolelo, da stranka ljudstvo tako grdo «farba». Tako preorganizirana in socialnih elementov očiščena stranka je bila sposobna in vredna, da se oženi z radikali. Taka stranka je bila sposobna, da je zatajila vsa svoja politična načela in se v enem samem skoku vrgla na nasprotni breg. Le tako je razumeti, da je SLS bila edina, ki je v proračunski dobi rešila radikale in pomagala vsem radikalnim politikom izglasovati sedanji najnesrečnejši finančni zakon, ki je poln najbolj nesocialnih odredb. V letošnji zimi je ležala radikalna stranka na smrtni postelji. Kate-rega zdravnika je klicala, vsak se je branil priti

in ni prišel. Le klerikalci so prišli in niti počenega groša niso zahtevali za honorar. Zadovoljili so se s tem, da so s svojimi glasovi smeli glasovati za davek na ročno delo in istega še razširiti. Za obdačitev invalidov in staroupokojencev, za člen 82. finančnega zakona, kateri je cestnim odborom vzel vse finančne vire itd. Radikali so bili oni, ki so na nedoločen čas preložili izvedbo starostnega in invalidnega zavarovanja, ki nameravajo znatno poslabšanje rudarskega zavarovanja, kateri so se vedno upirali upravičenim delavskim zahtevam in iste označevali kot «germanski» in «boljševiški» duh.

Časopisje poroča, da se bo SLS po volitvah zlila z radikali v eno stranko. Le še za volitve nastopa SLS samostojno, da vara volilce. Tako je torej prišlo do žalostnega konca SLS, ki se je delala za najbolj demokratično in socialno stranko. Vse to je bilo v a r a n j e. Zato SLS ni težko, da se zlije v eno reakcionarno in protisocialno stranko, z velesrbskimi radikali, ki zlasti za socialna vprašanja nimajo prav nobenega zmisla. Zato mora zlasti delavstvo stran od SLS! SLS mu koplje grob!

Nestvori v javnem življenju.

Pri vsakih volitvah se pojavijo nergači. Ničesar jim ni prav. Vse je slabo in ničesar se ne zgodi, da bi ne zapadlo njihovi kritiki. Nobena stranka ni počenega groša vredna in noben kandidat ni vreden njihovega zaupanja.

Nergači samo zabavljajo. Stvarnega, pozitivnega dela niso zmožni. Veliko govore na konventikljih, dočim jih pri podrobnem delu v organizaciji še nikdar ni bilo videti. Nergači se radi postavljajo v pozo reformatorjev, a so njihove tako zvane ideje navadno v oblakih viseče in neizvedljive. Radikalni so v svojih izjavah in trudih se, da bi ugajali okolici, v kateri nastopajo.

Za vsak pokret so nergači največji škodljivci. Izven dvoma je, da je kritika povsod potrebna in zdrava, če je pozitivna, to se pravi, da zna postaviti na grajano mesto nekaj novega, boljšega. Nergači pa, kakor rečeno, ne povedo nič novega in zanašajo med delavoljne samo malodušje ter odvrtačajo še tiste, ki bi bili zmožni delati, v brezdelje in pasivnost v javnem pokretu.

Z nergači je povsod, kjerkoli se pojavijo, temeljito obračunati in jim je onemogočiti vsako rovarjenje. Najlaže jih je razkrinkati na ta način, da se zahteva od njih jasnih in utemeljenih izjav, kako si oni žele novih razmer. Takoj bomo videli, da ne vedo nergači prav ničesar in da opletajo samo s puhlimi frazami. Prav nič hudega ni in celo potrebno je, da v družbi in organizaciji obrnemo hrbet nergačem in jim onemogočimo vsak nastop v javnosti. Preresni so časi, da bi izgubljali čas z ljudmi, ki samo opletajo z jezikom, dela se pa izogibajo kot vrag križa.

Drugi nestvor v našem javnem življenju so politični konjunkturisti. Vedno drve za tistim, ki ima slučajno moč v svojih rokah in od katerega pričakujejo, da dosežejo oselne koristi. Brez načel so, socialni in nacionalni ideali so jim tuji, le geslo: Kdo da več, je zanje merodajno.

Iz stranke v stranko romajo in vsakega pol leta se drugemu obešajo za frak. Mnogo je tudi takih, ki so naenkrat organizirani na več krajih in imajo v vsakem žepu drugo legitimacijo. Kakor nanese prilika, pokažejo legitimacijo in so v eni sapi demokrati, radikali, klerikalci in tudi socialisti.

Politični konjunkturisti zanašajo v naše javno življenje največjo nemoralno in so strupeni tur na telesu našega naroda, katerega je treba izrezati. Prvo je, kar moramo zahtevati od vsakega človeka, da je značaj, da se priznava gotovemu naziranju v pogledu na družbo in državo in da je tudi pripravljen to naziranje zastopati brez ozira na svoje osebne koristi. Ničvreden je švigašvaga-človek, ki skače tako kot mu bolje kaže njegov osebni interes. Veliko ljubši nam mora biti odločni in načelni politični nasprotnik, kot pa na odpoved-pristaš, moralna pokveka brez lastne hrbtenice.

Priznamo, da so predvsem sedanji režimi vzgajali pri nas politične konjunkturiste. Posebno radikalna stranka je n. pr. v Sloveniji vabila v svojo sredo ljudi le z obljubami in dobrotami iz vladne mize. Radikalna stranka ima v celi Sloveniji komaj ducat idejnih pristašev, dočim je vse drugo iz kategorije političnih špekulantov.

V javnih službah se pri nas navadno ni oziralo na pridnost, poštenost in strokovno usposobljenost, ampak le na politično pripadnost vladajoči stranki. Pri tem si ni niti vprašalo, če je dotični res idejni pristaš, ampak dovolj je bilo, da je bil organiziran v stranki in je vršil službo priganjača in političnega hlapca.

Poglaviti pogoj za ozdravitev gnilih razmer v javnem življenju je politična svoboda. Ni dovolj, da je politična svoboda zagotovljena v ustavi, temeč se mora tudi praktično izvajati v vsej javni upravi. V službi imam kot namesčeneec vršiti samo svoje delo v okviru zakonov in uradnih

predpisov, v privatnem življenju sem pa svoboden in se lahko v javnosti udeležujem, kakor mi veva moje prepričanje. Partizanstvo mora izginiti iz državne uprave, protekcionizem se mora onemogočiti pri podeljevanju služb in pri napredovanju, obveljati mora enaka pravica in dolžnost za vse, brez razlike prepričanja in strankarske pripadnosti.

Še en škodljiv pojav navedimo, ki zavira konsolidacijo našega javnega življenja. Pri tem mislimo na veliko strankarsko razcepljenost. Na Angliškem n. pr., kjer je politična opredeljenost in zavest razširjena v vseh plasteh naroda, imajo samo tri stranke. Pri nas pa, kjer smo še v otročjih letih državne samostojnosti, ne znamo drugače, kot da si privoščimo luksuz več kot tridesetih strank in političnih grup. Saj imamo v mali Sloveniji po 15 kandidatnih list pri volitvah. Vsako omizje bi že rado imelo svojo stranko in vsaka vas svojega poslanca. S potratno strankino

razcepljenostjo nedvomno samo delimo svoje moči. Slej ali prej bomo morali priti do prepričanja, da se mora strankarski sistem v Sloveniji kakor tudi v celi državi poenostaviti, da se stranke organizirajo na podlagi širokogrudnih programov in da se malenkostne in več ali manj nebitvene politične diferenciacije podrede splošnim in velikim ciljem.

Premotrimo samo vrste delavstva in prvo bo, kar lahko takoj ugotovimo, da bi delavstvo prav gotovo ne bilo v zadnjih letih tako tepeno, če bi bilo enotno. Tako pa vsak kraj in vsako omizje vleče na svojo stran in ni čuda, če se delavski interesi prav nikjer ne upoštevajo. Delavske množice instinktivno čutijo, da je rešitev njihovega skupnega položaja edinole v enotni fronti. A kaj se hoče, ko pa množice ne odločujejo in imajo vajeti delavskega pokreta v rokah nemirni in neodgovorni posamezniki, ki iz sporov vlečejo profit za svoje osebne ambicije.

Pripravimo se!

En mesec nas še loči od volitev v narodno skupščino. Do sedaj še niso vse stranke vložile kandidatnih list, je pa več ali manj znano, kdo se bo potegoval za glasove volilcev.

Volilci še po večini brez posebnega zanimanja sledijo volilnim pripravam. Kakor dokazujejo rezultati v zadnjih dneh vršecih se občinskih volitev, je celo med volilci tendenca, da ostajajo pri volitvah doma. Klerikalna stranka je doživela občutno nazadovanje na glasovih, ker se njeni pristasi ne udeležujejo volitev.

Razumljivo je, da se je klerikalnih volilcev polastilo malodušje in da je izhlapela borbenost. Klerikalni voditelji so s svojo politično taktiko razočarali svoje volilce in preokrenili na pota, ki ne odgovarjajo programu stranke. Iz republikancev so postali klerikalci monarhisti, iz avtonomistov centralisti in namesto radikalnih socialnih gesel so pričeli operirati z reakcionarnimi koncesijami velekapitalističnim mogočencem.

Preokrenitev klerikalnega strankinega vodstva na desno ne preseneča nikogar. Le politični analfabeti so lahko pričakovali, da bodo klerikalci izvajali ljudsko politiko. Kdor je pa poznal

klerikalce od blizu, je pa vedel, da je vse klerikalno radikaliziranje varanje ljudstva, lovenje glasov, in da bodo klerikalci takoj zamenjali svoje zastave, kakor hitro se jim nudi prilika, da pristavijo svoj strankarski lonček k blagodejnemu vladnemu ognju. Kar so še kdaj klerikalci obetali ljudstvu, še nikdar ni bilo iskreno mišljeno. V svoji politični morali so zelo slični radičevcem, katerim je politika le sredstvo za doseg osebni partizanskih ciljev, ne pa namen, koristiti splošnosti, vsemu ljudstvu.

Delavstvo je v zadnjih letih ponovno nasedlo klerikalnim obljubam in lepim besedam. Nekaj časa n. pr. med železničarji ni bilo ničesar drugega slišati, da so le klerikalci njihovi odkritorski prijatelji in da jim bodo le oni pomagali v boju za svoje stanovske pravice. Ko so pa klerikalci bili nedavno z radikali v vladi, so pa brez pomisleka žrtvovali pri glasovanju o državnem proračunu železničarje, samo da so nekaj časa lahko zasedali ministrske položaje in vlekli profite za izvoljeno klerikalno gospodo.

Kadar so se klerikalci pojavljali med delavstvom, so vedno poudarjali, da so socialisti in da

so zaščitniki delavskih pravic. Na shodih so postavljali zahteve, ki so daleko prekašale najradikalnejši komunistični program. Nihče jim ni mogel blizu in stari klerikalni politični lisjaki so si meli roke, ko so po vsakih volitvah šteli delavske glasove. Tudi zaslepljeno delavstvo se je veselilo klerikalnih zmag in obetalo boljših časov. Sledilo je zopet razočaranje. Klerikalni minister za socialno politiko g. dr. Gosar je v kratkem času svojega ministrovanja definitivno zlikvidiral zadnje ostanke socialnega skrbstva v državi. Hladnokrvno je g. dr. Gosar pristal na to, da ostane v veljavi davek na ročno delo, da se naloži kronskim upokojencem in invalidom davek tudi pod eksistenčnim minimumom, da se reducira prejemke državnih nameščencev, da se zvišajo pokojninska leta, da se prevede zvančenike v dnevičarje, da se črta invalidom 80 milijonov dinarjev, da se ukinejo krajevne zaščite dece in borze dela itd. itd.

Nesocialna politika vodstva klerikalne stranke je postala tako očitna, da so pričeli zabavljati celo krščanski socialci, ki so sicer že od nekdaj vajeni na hlapčevstvo reakciji oficijelne SLS. Krivice, ki so se prizadevale delavstvu, so bile pregorostasne, da bi lahko molčali. Prišlo je do javnega upora in njihov somišljenik in voditelj g. dr. Stanovnik je izvajal konsekvence in se zahvalil za vsa vodilna mesta v stranki. Ostali krščanski socialci niso bili tako korajžni kot gosp. dr. Stanovnik in še naprej hlapčujejo klerikalni reakciji, zadovoljujoč se z maloštevilnimi plačanimi mesti v stranki.

Večina voditeljev krščanskega delavstva je gmotno odvisna od klerikalne gospode in se zato ne dvigne preko zabavljanja do resnejše akcije proti klerikalni velekapitalistični politiki. Sicer naj pa ti tudi-delavski politiki delajo kar hočejo, nikjer ni rečeno, da bi jim moralo slediti tudi ostalo delavstvo. Nasprotno, vse delavstvo prevladuje enodušno mišljenje, da ne odda svojih glasov klerikalnim grobokopom socialne politike.

Za delavstvo prihajajo v poštev samo še Napredni blok, socialno-demokratska in komunistična lista. Izbira ne bo težka. Socialno-demokratska in komunistična lista nimata nobenega izgleda na uspeh. Vsi glasovi, oddani za ti dve listi, bi bili izgubljeni, ker ne bo prodrli ne en kandidat. Kdor bi glasoval za socialne demo-

Ivan Albrecht:

Tinično breme.

I.

To je svet, kakor si ga je bil Bog izbral za počitek po ustvarjenju. Kamor se ozre oko, povsod gora. Krepki podstavki segajo v dolino in izginjajo — zasanjami valčki matere zemlje — polagoma v njej. In človek, ki hodi tod, hodi s spoštovanjem in s pobožno mislijo v srcu. Začudeno in začarano se ozira oko v gorska temena in srce si želi v tiste bistre višave, solncu in sveži jasnini nasproti. Gore pa strmé, silne in nepremične — in njihovo molčanje je kakor brezzvočna pesem večnosti.

Ob njihovem vznožju pa ljudje! Stlačili in stisnili so se skupaj kakor mravlje. Vse išče, grebe, pika in kljuje za kruh. Dravo na severu so porinili v tesnino in so ji obložili strugo s kvadratastim kamenjem. Ni jim prijalo igranje razposajene ljubice, ki je romala divja in razigrana od enega gorskega velikana k drugemu. Kajti spomladi in v jeseni, ko so vzkipevala njena nedrija, je segala na desno in na levo po zemlji in po ljudeh. Tu in tam stoji še spomin: Tukaj je nesrečno smrt storil... Danes pa je Drava sama kakor ljubica, ki so ji vzeli ženina. Tiha in zakrknjena šumi svojo trdo pot in šepče na gosto nastanjenim brodnikom o davnih dneh. Kraj samote pa pričajo

visoke skalnate stene in čeri o njeni nekdanji slavi.

To vse je bil dom Tomijeve Tine. Dravska dolina od Št. Janža do Šmarjete, vsa je bila priča njene rasti. In dekletce je rastlo kakor divja roža, zasajena na napačnem kraju. Že tisto uro, ko je kriknilo svoj prvi krik, so se ljudje začudili.

«Romala bo, romala», je zamodrovala detetova stara mati proti otročnici, ko je zapazila, da otrok suče glavo. Puškar Tomi je pokimal in babica je pritrčila važno:

«To sem pa res že slišala praviti stare ljudi, da tak otrok, ki se ozira okrog sebe, kadar pride na svet, ne najde stalnega mesta.»

«Tomi», je dahnila žena in se skušala gani. Mož je stal kakor prikovan. Gledal je malce pretemno in pretuje za tak svečan trenutek.

«Naj bo, kakor je božja volja», je vzdihnila stara mati.

«Kaj?» se je začudila babica.

«Nič, nič», je zagodrnjal Tomi in ubegaval s pogledom. Na postelji je dahnilo:

«Oh!»

«Kaj boš», je silila stara mati v svoje. «Če ni pa ni. Saj so dekleta tudi potrebna po svetu.»

«A tako! Oh, Tomi, take-le žive morate pa že biti veseli. Saj za fante je še čas», si je dajala babica duška v trenutnem spoznanju položaja. S pogledom kakor krt je ostrknila

Tomija tako naglo in v tako smer, da mu je bilo mučno in toplo obenem.

Ko je babica opravila kopanje, so se domeni za ime.

«Planšarica bo», je menila stara mati. «Živinski patron pa je sam sv. Valentin.»

Pri tem je ostalo. Ko so prinesli dete od krsta, ga je babica odgrnila in ga je poklicala: «Tini!»

Drugi, kolikor jih je bilo, so ponavljali klic in so ogledovali otroka. Žganje in mošt sta jim raztepala svečane misli in gladke besede. Teta Mica, ki je bila botra, je govorila na desno in levo. V krepki govorici je slavila kmetski stan. In stric Joža, njen mož in otrokov boter, je pritrjevaje prikimal pri vsaki ženini prisposodbi. Stara mati je poslušala.

«Ves svet je na kolcih», se je izognila. «Ali ne, Matilda», se je okrenila proti otročnici in si založila dobršen kos pogače v usta.

«Na kolcih... A delavci pridemo vedno ravno med zobe», je zabobnal Tomi s prsti po mizi.

«Kaj boš; s tremi križi še ni žalosti pri hiši», je klical boter dobro voljo v vas in napil na otrokovo zdravje. Kozarci so zazveneli in mošt je za trenutek pognal kri v hitrejši tok.

«Da je le zastopnost pod streho», si je oddahnila babica, ko je postavila kozarec na mizo.

krate in komuniste, bi le indirektno podprl klerikalce, ker bi oslabil napredno fronto. Če bi socialni demokrati in komunisti nastopili enotno, potem bi bil že izgled, da dobe v Sloveniji en ali dva mandata. Ker so pa razdvojeno nastopili v volilni borbi, je pa njihov poraz že v naprej gotova stvar.

Delavstvo v Sloveniji živo čuti potrebo, da dobi svojega zastopnika v narodni skupščini. Marsikaj bi bilo za delavstvo boljše, če bi imelo v narodni skupščini zastopnika, ki bi stalno opozarjal merodajne politične kroge v državi, da naj ne zanemarjajo pravičnih teženj delavstva.

Da pa dobi delavstvo v Sloveniji svojega zastopnika v Beogradu, je potrebno, da združi svoje glasove na kandidatni listi, ki ima najboljše izgleda na uspeh.

Narodno delavstvo se je priključilo listam naprednega bloka. Na listah so postavljeni na odličnih mestih neoporečni delavski voditelji in bo-

jevniki, tovariši Juvan, dr. Bohinjec, Tumpej in Rupnik. Če se delavstvo v podrobni agitaciji in na dan volitev odločno postavi na stran naprednega bloka, bo rezultat volitev nedvomno ugoden tudi za kandidate iz delavskih vrst.

Da je med klerikalce zanešeno malodušje in tendenca volilne abstinence, je razumljivo. Izdajalska klerikalna politika ni mogla drugega roditi. Da se za marksistične liste ne navdušuje delavstvo, tudi ni presenetljivo, ker se za že v naprej izgubljene liste ne more dobiti posebno navdušenih borcev. Nobenega povoda pa ni, da ne gremo vztrajno na delo za delavske kandidate naprednega bloka, katerih izvolitev ima najboljše izgleda. Ni samo dolžnost narodnih delavcev in nameščenec, da se požrtvovalno udeleže volilne borbe, ampak tudi vse ostalo delavstvo in nameščenstvo bi moralo enodušno podpreti borbo za naše delavske kandidate, kajti le z zmago naprednega bloka bo tudi delavstvo prišlo do svojih zastopnikov v narodni skupščini.

Izidi občinskih volitev.

V nedeljo so se vršile v ljubljanski okolici občinske volitve v 27 občinah. Pri nedeljskih volitvah je predvsem značilno veliko nazadovanje SLS, ki je izgubila od zadnjih oblastnih volitev skoraj eno četrtno glasov, v eni občini manj, v drugi več, skoraj pa povsod nekaj. Več občin je prešlo iz klerikalnih rok v napredne in tudi v onih občinah, kjer je do sedaj SLS vladala absolutno, ima sedaj bolj ali manj močno opozicijo, skoraj v prav vseh občinah pa kontrola napredne manjšine SLS je izgubila največ glasov zaradi abstinence svojih volilcev; da dajo duška svoji nejevolji proti dr. Koroščevi politiki, ostali so doma številnejše kandidatske liste, ki jih je SLS vložila v poedinah občinah, dokazujejo, da se ljudje polagoma otrešajo komande župnišč ter da streme po osamosvojitvi.

Številni borci in sodrujki za napredno stvar so dobili za svoj trud skoraj povsod lepo zadoščenje. Le malo je še ostalo občin, kjer prizadevanje naprednih ljudi ni rodilo pričakovanega sadu. Marsikje je klerikalni oreh še trd, a s trdim delom homo počasi vse

prevrtali. Mogočno gibanje, ki neustrašeno drvi po deželi, da ustvari v občinah temelje demokracije in ljudske svobode, se ne dá več zaježiti, kaj šele ustaviti.

V naslednjem priobčujemo podrobne izide nedeljskih volitev iz nekaterih večjih občin:

Borovnica. Združeni SDS in SKS sta dobila na dveh listah 218 glasov in 15 mandatov. Pri zadnjih oblastnih volitvah sta dobili obe stranki 69 glasov, napredovali sta torej za 149 glasov. Delavsko-kmetska lista (socialisti) je dobila 51 glasov in 3 mandate. Oficijelna lista SLS pa 108 glasov in 7 mandatov. Klerikalci so od zadnjih oblastnih volitev nazadovali za 65 glasov. Občina je bila doslej v klerikalnih rokah.

Brezovica. SLS je dobila 130 glasov in 10 mandatov (pri zadnjih oblastnih volitvah z Logom vred 273 glasov), Kmetsko-delavska lista (soc.) 42 glasov in 3 mandate ter napredna gospodarska lista 48 glasov in 4 mandate.

Črnuče. Krščansko - socialna delavska obrtna zveza (prva klerikalna lista) 38 gla-

sov (2 mandata), združeni delavci in kmetje (napr.) 86 (4), oficijelna lista SLS 49 (3). Pri oblastnih volitvah so klerikalci dobili na Črnučah s Podgorico 229 glasov.

Dobrova. Razveljavljeni sta bili obe napredni listi in sta ostali samo dve klerikalni, na kateri je odpadlo 175 glasov in vseh 27 mandatov. Napredni volilci so ostali doma, zato je bila udeležba tako slaba. Pri oblastnih volitvah so klerikalci dobili 260 glasov.

Dobrunje. SLS je šla v boj z dvema listama in je dobila skupaj 570 glasov (23. januarja 636) in 16 mandatov, med njimi 6 kršč. socialistov. Demokrati so dobili na dveh listah (g. Brunčiča in Pavčiča) 185 glasov (5 mandatov), socialisti pa 153 (4). SDS in SKS sta 23. januarja imeli 100, socialisti pa 138 glasov. Popolnoma protizakonito je bila razveljavljena radi intrig SLS še nadaljnja lista, ki bi bila močno ogrožala klerikalno večino. Zato se bo proti volitvi vložila pritožba.

Horjul. Prva lista SLS (Stanovnikova) 26 (1), druga lista SLS (župnikova) 174 (12), napredna kmetska lista 60 (4). Klerikalci so pri zadnjih oblastnih volitvah dobili 211 glasov, naprednjaki 37.

Ježica. Napredna gospodarska lista 51 (3), SKS 31 (2), prva lista SLS 95 (5), druga lista SLS 179 (11), kmetsko-delavska lista (soc.) 68 (4).

Log pri Vrhniki. Napredna gospodarska lista 107 (7), SLS 36 (2). Pri občinskih volitvah leta 1924. je SLS dobila 6 mandatov, sedaj samo 2.

Rudnik. SLS je dobila 79 glasov (6 mandatov), lista delavcev in malih posestnikov 20 (1), združena lista delavcev, obrtnih in manjših posestnikov 29 (2), kmetsko-delavska zveza (napr.) 35 (3), gospodarsko-delavska lista 63 (5). Pri oblastnih volitvah so klerikalci dobili 129 glasov. Klerikalci so zlorabili zaupanje naprednih volilcev in prvotno dogovorjeno «Gospodarsko» listo, na kateri so bili tudi naprednjaki, vložili pod imenom SLS. To je vzbudilo odpor. Demokrati so v zadnjem hipu vložili svojo listo. Ker so pa tudi vse druge manjše liste naše, je Rudnik za SLS izgubljen, ker imamo tam sedaj 11 odbornikov, klerikalci pa 6.

Matilda se je nasmehnila s postelje. Tomi je sklonil glavo, a beseda je vendar plavala v veselo smer.

«Enega na doto», je zvrnil boter čašico žganja.

«In za ženina», mu je sledila botra, da so ji zagorela že nekoliko razorana lica.

Tomi se je nasmehnil. V zibelci je zavekalo dete.

«To pa za moro», je ponovila babica po zgledu obeh botrov in je polila par kapljic proti zibelci.

Vzdih v sobi je bil venomer težji. Kakor se je nagibal dan, tako se je dvigal tobakov dim in vonj po sparjenem alkoholu po nizki in tesni izbi. Otročnica je tupatam zakašljala in njeno medlo oko je bilo zastrto kakor s prosojno sivo kopreno. Od časa do časa je uprla pogled v Tomija, ki se je venomer oziral po zaprašeni stenski uri.

«Kakor utelešen glad», je pomislila, ko je motrila njegova bleda lica.

Družbo je začel zmagovati vinski duh.

«Na dobro zdravje», je zagodrnjala stara mati. Ko je odstavila kupo, je imela oči vse mokre od solz in ustni slinasti. Pri govorjenju je odpirala usta tako široko, da sta mogli brezobno čeljusti zložno na razgled.

Babica se je smejala kakor zamaknjena. Z debelimi rokami je zaveslala zdaj proti kruhu, zdaj proti pijači in se je venomer premikala po stolu. Botrov pogled je pil njene

maščobne prsi in tudi roka je včasih zamodrovala proti tistemu kraju. Teta Mica je dvorjanila Tomiju.

«Vesel bodi, da sta mati in otrok srečno vsaksebi», ga je pogladila po stegnu in se nagnila proti njemu.

Ura se je oglasila na osmo in Tomi se je dvignil. Z dolgim pogledom je premeril ženo in prijel Mico za rokav. Matildi je hušknila senca na čelo, sicer se ni zmenil nihče za to, da sta onadva ostavila sobo.

V veži je Tomi postal. Teta Mica se je gugala kakor veliko, zarjavelo nihalo.

«Kajne, kajne», je momljala, kakor da ima jezik potrošen s peskom.

Tomi je premišljeval, se obotavljal in ni mogel z besedo na dan, Mici pa je prijala samota.

«Srečna je Matilda, srečna», ga je prijala za roko in se vdala ognju vinskega duha. Tomi je nenadoma začutil, da srka po njegovem licu nekaj spolzkega in mastnega.

«Zdaj!» se je krepil in izrekel:

«Babico ho treba plačati.»

Micina glava je zakolebala pred njim:

«Nimaš?»

«Ne...»

Botra se je razkoračila in se pogladila po črnem, s čipkami obrobjenem predpasniku. Potem je izvlekla izpod njega veliko omaščeno denarnico. Ko jo je odprla, je Tomi zastrmel od začudenja.

«Pa njemu ne pravi», mu je ponudila precejšen bankovec.

Ko je začutil puškar denar v roki, ga je šele prav zasklelela zavest bede in pomanjkanja. Strupeno željo ga je zažgalo in kakor brez uma je objel z levico pijano botro okrog pasu, desnica pa je šla v denarnico iskat paše.

«Čakaj, čakaj», je poskušala Mica s smehom in je z glasnim poljubom vrnila pravo za dobro. Puškar je drhté stlačil denar v žep. Podrhtevanje botrinega telesa in neprijeten vonj po potu, vse se mu je rogalo, njemu, mladem učenju, a v glavo je udarilo kakor strela:

«Tat!»

«Pa greva...»

Z negotovim korakom je stopila Mica za njim v sobo. Stara mati je dremala. Glava ji je klonila na prsi in na stran, po številnih gubah na strani so se zbirale slinice.

Boter je sedel pri babici; z desnico je motovilil in iskal.

Puškarja je spreletela zoprna zona. Segel je po žganju in pil. Gorko ščegetanje v grlu ga je nakrenilo na pozabljenje.

«Enkrat — nobenkrat», je sedel k babici.

«Zdaj pa račun.»

Matilda se je zdrznila kakor pod ostrim udarcem. Roka je iskala dete, oči so obstale v solzah.

(Dalje prih.)

Studenc-Ig. Neodvisna gospodarska lista (SDS) 73 glasov (7 mandatov), SKS 62 (5) in SLS 62 (5). Pri oblastnih volitvah je bilo za SLS oddanih na Igu 191 glasov. Na Igu so tedaj glasovale tudi občine: Iška Loka, Iška vas in Pijava gorica.

Šmarje pri Grosupljem. Združena gospodarska lista 25 glasov (1), napredna kmečka lista Škofljica 47 (3), oficijelna SLS 73 (4), gospodarsko-delavska lista 73 (5) in kmečko-delavska skupina 60 (4). Pri oblastnih volitvah so dobili klerikalci 122 glasov.

Šmartno pod Šmarno goro. Ena napredna lista je bila razveljavljena, zato so naprednjaki volili delavsko-kmetsko-obrtno listo, ki je združila nase 187 glasov in dobila 13 mandatov. Klerikalni dve listi sta dobili 160 glasov

in 12 mandatov. Klerikalci so od oblastnih volitev nazadovali za 22 glasov.

Vič. Dobili so: SDS 201 (8 mandatov), nepolitična napredna lista (pristaši SDS in NRS) 97 (4), SLS 276 (11), socialisti 252 (10). Združene napredne liste so napredovale od oblastnih volitev za 60 glasov, socialisti za 150 glasov, klerikalci pa so padli za 200 glasov!

Vrhnika. Napredna gospodarska lista 145 (4), združene vasi (naprednjaki) 129 (3), združena gospodarska stranka (SDS in SKS) 83 (2), oficijelna SLS (župan dr. Marolt) 622 (17), delavsko-kmetska lista (soc.) 261 (7). Klerikalci razpolagajo v novem občinskem svetu s 17 glasovi, a opozicija s 16. Pri oblastnih volitvah je SLS dobila 780 glasov.

★

Socijalni razgled.

Kronski upokojenci in invalidi. Vladni listi so poročali, da se kronski upokojenci prevedejo 1. avgusta na dinarske. Prevedba se pa ni izvršila. Pač so pa dočakali kronski upokojenci presenečenje, da so se jim že itak preskromni prejemki znatno znižali. Člen 86. letošnjega finančnega zakona (za katerega so glasovali tudi klerikalci) izrecno in na novo določa, da morajo vsi upokojenci, brez razlike ali so dinarski ali kronski, plačevati od svojih prejemkov najmanj 4 % davka in k temu še invalidsko in komorno doklado. Do letos je bila v veljavi določba, ki je bila sprejeta že v finančni zakon za leto 1924-25 in ki je procentualno obdavčila samo aktivne državne nameščence in dinarske upokojence, glede kronskih upokojencev pa odrejala, da so podvrženi splošnim davčnim predpisom. Za kronске upokojence je veljal torej tudi eksistenčni minimum in ker so njihovi prejemki večinoma pod tem minimumom, tudi niso plačevali davka od njih. V novem finančnem zakonu je pa ta izjemna odredba za kronske upokojence ukinjena. Namesto višjih pokojnin so dobili kronski upokojenci nova bremena, ki jim znižujejo prejemke. — Eksistenčni minimum pa ni razveljavljen samo za kronske upokojence, temveč tudi za invalide. Z novim davkom bo samo v Sloveniji obdavčenih 15.624 invalidov. Do sedaj je bil v veljavi člen 95. invalidskega zakona, ki pravi: «Na invalidnino po tem zakonu se ne plačuje ne davek ne druga javna doklada. Ta določba invalidskega zakona je pa s čl. 86. finančnega zakona razveljavljena. Klerikalci so se izkazali z glasovanjem za finančni zakon, ki obremenjuje največje reveže med reveži: staroupokojence in invalide, kot največji reakcionarci, ki so pozabili na najprimitivnejše pojme socijalne zaščite.

Stavka mizarjev v Mariboru. Organizacija mizarjskih delavcev je sklenila vstopiti v štrajk, ker se ni s strani delodajalcev ugodilo zahtevi po 30 do 50 % zvišanju mezd in zahtevi za doplačila za montažno delo izven bivališča. Stavka je popolna. Sedaj posreduje inspekcija dela, da doseže sporazum med delojemalci in delodajalci. Mizarjski mojstri v splošnem skrajno izkoriščajo delavstvo. Ne samo, da ga slabo plačajo, ampak ga silijo celo k 10- do 12urnemu delu in to seveda brez vsake zakonite odškodnine. Delavstvo se je moralo poslužiti zadnjega sredstva, da s štrajkom prisili delodajalce, da pošteno delo tudi pošteno plačajo.

Režijske vožnje železničarjev. Udruženje jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev obvešča vse članstvo, provizioniste in rentnike, da je po dveletni težki borbi deloma uspelo priboriti provizionistom in rentnikom in njihovim družinskim članom ugodnost režijske vožnje in treh prostih kart na leto, kakor je označeno v odloku M. S. Br. 15.176-27, ki se glasi: Provizionisti, rentniki (bivši delavci), njihove zakonite

žene in zakonski otroci, kakor tudi njihove vdove in zakonski otroci uživajo brezplačno vožnjo trikrat na leto v III. razredu, kakor tudi vožnjo po režijski ceni, ako so rentniki in provizionisti prebili v službi državnih prometnih ustanov najmanj 5 let. Glede rentnikov se tudi zahteva, da so za delo popolnoma nesposobni. Rodbinski člani, zakonske žene in otroci, uživajo vožnjo po režijski ceni 4krat na mesec, kakor žene in otroci aktivnih delavcev. Glede rodbinskih članov se je ravnati po čl. 24. navodil o načinu izdavanja vožnih olajšav. Vsi provizionisti in rentniki naj oddajo svoje osebne legitimacije kakor tudi legitimacije družinskih članov postajam, kjer stanu-

jejo, da jih pošljejo na oddelek VI. ljubljanske direkcije v svrhu opreme z žigom in vložki. Za provizioniste se smatrajo oni, ki so provizionirani, in miloščinarji, ki dobivajo provizijo po obstoječih normah. Za rentnike ni pravilno rešeno, ker so upoštevani samo oni s 100 % ali popolno delanezmožnostjo.

Velika stavka v Budimpešti. V raznih industrijskih obratih je izbruhnil štrajk, ki ima deloma politično ozadje, deloma pa za parolo zvišanje mezd. V železni industriji stavka 8000 delavcev, in sicer 4200 v tovarni za žarnice, 3000 v municijski tovarni Manfred Weiss in 800 v estalih železniških obratih. V Czeplovih tvornicah so se pogajanja razbila, nakar so stopili v stavko tudi delavci plinarn, tako da so morali prenehati z delom v tovarnah, ki so navezani na plinarno. Prizadetih je približno 3000 delavcev. V Pečuhu stavka 1300 rudarjev.

Kongres delavskih organizacij v Parizu. V poročilu, ki ga je podal Mertens na kongresu delavskih organizacij, je omenil med drugim, da so delavci malo časa po mirovnem zaključku dosegli v največ državah mnogo ugodnosti, kakor organizacijsko svobodo, radi skrajšanja delovnega časa, ureditev mezdne standarda in ugodnosti na polju socijalne zakonodaje. Brezposelnost, ki je nastala vsled gospodarske krize v raznih državah, se ceni na okroglo 2 milijona ljudi. Istočasno bi bilo skrbeti za ustanovitev zavarovanja, ki bi preprečilo brezposelnost. Zastopnik Grassmann je podal poročilo prvega odbora o poročilih Udgeesa in Jouhauxa o morebitnem sprejemu ruskih delavskih organizacij. Konkreten predlog o tem poročilu, ki ga je odbor sprejel s 16 proti 2 glasovoma, ni bil stavljen.

Pikanterije iz volilne borbe.

Preseljevanje. Okrožna organizacija HSS v Dolnji Lendavi je s svojimi 17 krajevnimi organizacijami prestopila kompaktno v socijalno demokratsko stranko. O tem je bil napravljen zapisnik, ki so ga podpisali zastopniki mariborske oblastne organizacije SSJ in okrožni odbor HSS. Socijalni demokrati se sedaj postavljajo v svojem glasilu z novimi pristaši. Seveda jih pri tem iz «načelnih» razlogov prav nič ne moti, da radičevski Prekmurci niti ne sanjajo o marksizmu in razrednem boju. Kakor je videti, se tudi brez tega lahko postane — socijalni demokrat. Ne bo pa nič žudnega, če bomo čez leto dni slišali, da so isti Prekmurci prestopili od marksistov k radikalom ali k stranki viteza Zagorskega. Namreč Prekmurci se razumejo na politiko!

Skandalozna izjava. Minister prave Subotić je podal v Kragujevcu izjavo, da so radikali glasovali samo zato za vidovdansko ustavo, da zagotovijo premoč srbskega plemena. Ministrski predsednik in ostali člani kabineta svojega kolega niso niti desavuirali, niti ga nagnali iz vlade; torej se strinjajo z njim. Bivši avtonomist, goreč zagovornik Slovenstva dr. Korošec je zaveznik dr. Subotića, torej je tudi on solidaren s sedanjimi režimovci, ki vidijo dobroto ustave edinole v tem, da zagotavlja premoč srbskemu plemenu.

Zakaj je pri nas takoj uvedena disciplinarna preiskava? Če se v državni upravi pride na sled

defraudacijam, se beogradski gospodi ne mudi s preiskavo, še prav posebno ne, če je pri tem prizadet gospod, ki je od partije in režima. Drugače pa je, če se upravni uradnik pregreši v svoji politični poslušnosti režimu. Niški veliki župan je bil obtožen, da je podpiral listo bivšega ministrskega predsednika Nikole Uzunovića, ne pa liste sedanje vlade ing. Cvetkovića. Ko so za to zvedeli v Beogradu, je notranje ministrstvo poslalo v Niš takoj visokega uradnika, ki naj izvede disciplinarno preiskavo proti velikemu županu. O uspehu preiskave listi še niso poročali. Vsekakor je pa zanimivo, da se je preiskava vršila, kar menda dovolj jasno osvetljuje način, kako nestransko in objektivno vodi vlada volitve.

Razkroj radikalije. Med črnogorskimi radikali je postal razkol definitivni. Radikali vložijo tri radikalne liste. Ena bo bolj radikalna ko druga. Ravno tako so v osješkem volilnem okrožju vložene tri radikalne liste. Isto je v več krajih v državi. Slovenski radikali bodo zopet v veliki zadregi, katerim radikalom se naj pridružijo. Vsekakor bodo zaenkrat še počakali s svojimi sklepi, da vidijo, kdo je izmed radikalov — močnejši. Kajti njihovo načelo je moč in grede samo s fistim, poleg katerega lahko vpijejo nas in radikale je 100 milijonov!

★

Narodno-strokovna zveza.

Vsem podružnicam. Te dni je tajništvo poslalo vsem podružnicam zelo važno in nujno okrožnico, o kateri naj odbori takoj razpravljajo in po njej postopajo. Prav vse podružnice naj takoj skličejo članske sestanke v smislu sklepa Izvrševalnega odbora, ki je naveden v okrožnici. Z ozirom na važnost in nujnost okrožnice smo prepričani, da store vse podružnice svojo dolžnost.

CERNICA. V sredo dne 3. t. m. se je vršil večer v gostilni «Na vagi» informativni sestanek za ustanovitev podružnice NSZ v Cerknici. Na sestanku, kateremu je prisostvovalo lepo število delavcev, je strokovni tajnik tov. Kravos obrazložil pomen in namen NSZ ter podal sliko delavskega položaja. Na sestanku je vladalo živo zanimanje za organizacijo in se je izvolil priprav-

ljalni odbor, ki bo pripravil vse potrebno za ustanovitev nove naše postojanke.

Preselitev. Ponovno opozarjamo, da se je tajništvo Narodno-strokovne zveze preselilo in se odslej nahaja v Selenburgovi ulici 7, II. nadstropje, v hiši Jadranske banke.

Politični pregled.

Pomemben govor nosilca liste naprednega bloka dr. Zerjava v Kamniku. Dne 6. t. m. je govoril poslanec dr. Zerjav na shodu v Kamniku, kjer je razvil program naprednega bloka. Med drugim je dr. Zerjav izvajal: Državno gospodarstvo, njena uprava in sama narodna skupščina se še ni nikdar nahajala v tako slabem stanju, kakor pred sedanjimi volitvami. Nobenemu sloju prebivalstva se ne godi dobro. Na današnji vsesplošni krizi so krive vlade, zlasti vlada RR in njena naslednica vlada radikalov s SLS. Na vso moč bomo branili obstoj in pravice Narodne skupščine. Brez Parlamenta bi razni zli elementi delali, kar bi se jim ljubilo. Zato ne smemo ubijati Narodne skupščine, ampak jo moramo sanirati besnega partizanstva in partikularizma. Kakšna je vodilna ideja vlade g. Vukičevića, ni jasno. Ako so hoteli ustanoviti novo, veliko nacionalno stranko, je Vukičevićev poskus le karikaturna te ideje. Izven dvoma je, da gre stremjenje za tem, da stare klike nadomesti nova, ki bo bržčas še slabša. SLS opravičuje svoj vstop v vlado iz zunanje-političnih razlogov. Seveda pa opravičilo ne drži. G. Vukičević je pač rabil SLS za pritisk na demokrate, da bi jim pokazal, da jih lahko nadomesti. SLS je z vstopom v vlado prevzela polno odgovornost za pristranosti in nasilja ne le pri nas, ampak po vsej državi, kjer se vrše v še surovejši obliki. Strinjamo se z vsakim predlogom za poostreitev odgovornosti ministrov in visoke birokracije, strinjamo se z najostrejšimi odredbami proti korupciji. Naj se le vrši revizija tako so prišli do svojega premoženja razni državni in javni funkcionarji, katerih življenje mora biti odprta knjiga vsem državljanom. Izboljšati je treba upravno sodstvo in mu dati moč, da bo lahko pobijalo nemarnost in protizakonitost v upravi. Zlasti je pa smatrati za glavno skrb: 1.) Ureditev občne politične uprave na podlagi decentralizacije, enotnega zakona o upravnem postopku in modernega policijskega kazenskega zakona. Neodvisnost samoupravnih edinic od višjih samoupravnih edinic. Nuina je ureditev državljanstva, domovinske pravice, nujen je enoten občinski zakon. Državno nadzorstvo nad občinami se mora omejiti na prenešeni delokrog in na eventualne kršitve zakonov, v vsem drugem pa se morajo samouprave podrediti upravnemu sodstvu. 2.) Ureditev državnih in samoupravnih financ s točno razdelitvijo davčnih virov. Zasiurati je treba depolitizacijo oblastnih samouprav s krepko zaščito manjšin. V svrhu sanacije državnih financ je treba odločno zarezati v problem monopolov in državnih podjetij. Državni aparat je danes za smotreno gospodarstvo še nezmožen, zato naj se vsa ta podjetja komercializirajo. Odločno pa odklanjamo tako komercializacijo, kakor jo predlaga minister Milosavljevič za železnice, ki le še bolj odpira vrata za sinekure in korupcijo. Železnice naj se osamosvoje kot samostojno državno podjetje z lastno glavnicjo in kreditom in naj se upravljajo po trgovskih načelih, vendar pa s stalnim ozirom na javni interes in pod polno odgovornostjo prometnega ministra. Monopoli naj se nadomeste s primernimi trošarinami na dotične predmete in prepuste privatni inicijativi. Vrgli bodo potem državi neprimerno več kakor sedaj. Službeno razmerje nameščencev vseh državnih gospodarskih podjetij naj se uredi s posebnimi pragmatikami, ki bodo zagotovile nameščencem stalnost in politično neodvisnost.

HRASTNIK. V nedeljo 15. t. m. se vrši ob 3. uri popoldne članski sestanek NSZ, na katerem poroča delegat centrale iz Ljubljane. Sestanek se vrši v gostilni g. Vida Senice. Pozivamo vse tovariše, da se tega sestanka sigurno in točno udeležijo.

3.) Državni nameščenci in upokojenci naj se v zvezi z reformiranjem državne uprave plačajo po predvojnem razmerju plač in cen. Zagotovi naj se jim stalnost in vrnejo pravice, ki so jim bile vzete po raznih finančnih zakonih. Popravijo naj se ob prevedbi storjene krivice. 4.) **Izenačenje vseh davčnih bremen brez razlike** smatramo za tako nujno, da je ogrožena konsolidacija države in ni mogoča gospodarska sanacija, dokler ne bo izvedeno. Od finančnega odbora svojčas že predelani zakonski načrt o neposrednih davkih je nesprejemljiv, ker se ne ozira na samouprave in vsaj sedaj še tudi ni enakomerno izvedljiv v vseh delih države. 5.) **Povzdigi kmetijstva obrti, trgovine in industrije ter razvoju socialnega skrbstva** za nameščence in delavce moramo in hočemo posvetiti vso skrb. Kaj vse hočemo v tem pravcu storiti, o tem bom razpravljal drugič. Predvsem se mora država baviti z vprašanji, ki zadevajo našega kmeta. Saj tvori ta ogromno večino prebivalstva. Med našim agrarnim programom in drugimi je razlika v tem, da odklanjamo stanovsko borbo. Pospešujemo nepolitične stanovske in strokovne organizacije, v politiki na hočemo vezati moči vseh stanov v harmonično celoto. — Na koncu svojih izvajanj je poslanec dr. Zerjav še pripomnil: Nasprotnike je zelo presenetila sestava naših list, ki predstavljajo večino vsega naprednega volilstva. Velika je krivda in odgovornost g. Puclja, da je z razbitiem širokega naprednega bloka poklonil klerikalcem nekaj mandatov, ki bi jih drugače gotovo izgubili. Naša želja je, da bi bil volilni boj v Sloveniji miren in dostojen. Mi bomo umerjeni do skrajnosti.

Volilni teror. Demokratska stranka se je že ponovno pritožila proti terorju, ki ga izvajajo Vukičevićevi pristaši nad uradništvom. Vlada zadnje dni nima drugega opravka, kot da pomiri svoje zaveznike demokrate, da ne izvajajo konsekvenc vsled terorističnih nastopov vladnih organov. Davidovič je poslal svojemu zaupniku v vladi ministru Marinkoviču pismo, v katerem naloža, da terorja, ki ga vrši vlada nad pristaši demokratske stranke, ne more dalje prenašati. Davidovič zahteva od Vukičevića brezpogojno izpolnitev vseh prevzetih obveznosti in popolne garancije, da preneha teror policijskih oblasti in da bodo zagotovljene v resnici svobodne volitve. H koncu naglašja Davidovič, da sam osebno z Vukičevićem ne more več razpravljati. Davidovičev ponovni oster afront proti Vukičeviću je izzval v političnih krogih največjo senzacijo.

Nezaupnica vladi. Pretekli teden je zboroval finančni odbor, da razpravlja o sledečih vladnih predlogih: 1.) o nagradah za sodnijske eksekutorje pri novosadskem okrožnem sodišču; 2.) o spopolnitvi Pravilnika o posebnih dodatkih; 3.) o uredbi glede ustrojstva začasnega gospodarskega sveta pri ministrstvu trgovine in industrije. Seje se ni udeležil noben član vlade. Predsednik odbora, radikal, je protestiral proti postopanju ministrov, ker ne respektirajo finančnega odbora, ki ima navzlic razpustu skupščine svojo zakonito oblast. Poslanec Svetozar Pribičević je nato predlagal, da se brezpomembni predlogi vlade odstavijo z dnevnega reda in da se pozivom na finančna pooblastila, ki jih ima vlada, razpravlja o težki gospodarski krizi v državi ter pozove predsednika vlade, kaj je vlada doslej storila, da se odpravijo katastrofalne posledice te krize za poljedelstvo in vse ostalo gospodarstvo. Pribiče-

vičevemu predlogu so se priključili vsi člani finančnega odbora, izvzemši demokrate Šečerova. Š sprejetjem tega predloga je dobila vlada v finančnem odboru nezaupnico, za katero so glasovali tudi radikali.

Ukinitev dveh medicinskih fakultet. Beogradsko časopisje poroča, da se v ministrstvu prosvete pripravlja predlog za ukinjenje dveh medicinskih fakultet. Ostala naj bi samo ena, in sicer beogradska. Ljubljanska univerza izgubi torej medicinsko fakulteto po sklepu vlade, katero podpirajo veleslovenski — klerikalci.

Kriza komunizma. Nemška komunistična stranka je v popolnem razkroju. Več kakor tretjina komunističnih poslancev je doslej deloma sama izstopila, deloma pa bila izključena iz nemške parlamentarne frakcije. Za prihodnje dni pa so napovedane še nadaljnje izključitve. V primeru novih volitev bi nemška komunistična stranka izšla iz volilnega boja zelo oslabilena. — Francoska komunistična stranka preživlja težko krizo. Pristaši v vedno večjem številu izstopajo iz stranke in se pridružujejo socialističnim frakcijam. Te dni je socialistično-komunistična unija sklenila, da se brez vseh pridržkov priključi francoski socialistični stranki. Temu sklepu se pripisuje v vseh političnih krogih velika važnost. Vodstvo francoske socialistične stranke je vstop komunistov v stranko odobrilo in v posebnem komuniciju poudarja, da je to nov korak k združitvi francoskega proletarijata.

Senzacionalna izjava predsednika Zedinjenih držav. Predsednik Coolidge je podal ob priliki četrtle obletnice svoje izvolitve za predsednika izjavo, da pri novih volitvah leta 1928. ne namerava več kandidirati za predsedniško mesto. Farmerji so že dalje časa zahtevali, da kandidira republikanska stranka za mesto predsednika moža, ki se bo v večji meri zavzel za interese ameriškega poljedelstva in ameriške bombažne industrije. Farmerji kandidirajo senatorja Lowdena in so proti Coolidgeju. Sodi se pa, da Coolidge ni samo zato izjavil, da ne kandidira, ker se je sprl s farmerji, ampak, ker noče v tretje kandidirati. Že od Washingtona naprej obstoja v Združenih državah tradicija, da ne more noben predsednik trikrat zaporedoma kandidirati na to mesto.

Donisi.

LOGATEC. Tudi pri nas je kriva vročina, da je delo v zadnjem času zastalo in da smo tudi z donisi za «Novo Pravdo» zaostali. Poleg velike vročine imamo pa tudi vsi ogromno dela in odtod zamuda na vse strani. Pa v prihodnje bo bolje. Za jesensko-zimski čas smo že napravili načrt dela v NSZ in imamo lep program za predavanja, sestanke itd. V kratkem bo naša podružnica imela članski sestanek, na katerega že sedaj opozarjamo vse članstvo. Ta sestanek bo zelo važen in ne sme manjkati noben član. — V našem industrijskem kraju ne poznamo več osemurnika. Dela se od ranega jutra do poznega večera. Oni nenasični grešniki, ki se pehaio od zore do mraka za boljši kos kruha, ne pomislijo, kako škodujejo s tem svojim pehanjem vsemu delavstvu, posebno pa brezposelnim, katerih tudi v Logatecu ne manjka. Delavska zavest bi nam morala narekovati, da moramo spoštovati Surnik in preprečiti vsako večurno delo. Ti brezvestneži ne poznajo ne nedelje ne praznika, dan za dnem garajo kot črna živina, samo da gostilna potem več zasluži. — Pri zadnji občinski seji smo imeli tudi svoj poseben hec. Mož precejšnje velikosti, pravi kerle s črnimi brkami je stavil predlog, da je treba nekaj ukreniti radi fantov, pune in koles. In sicer, da se prepreči navada, da fant pelje na svojem kolesu še dekle. Tu imajo nekateri precej oddaljena polja in si pomagajo na ta način, da vzamejo ženske k sebi na kolo, to pa temu ob-

činskemu očetu ni prav nič všeč in bi to rad na kakšno vižo prepredel. Stvar se je likvidirala s tem, da je eden rekel «bejž, bejž, pust to pri mah». In zadeva se je likvidirala. Kako je očak prišel na to idejo, je za Logatčane zagonetka, najbrže je nevoščljiv fantom. — Tudi pri nas se opaža nervoznost bližajočih se volitev. Pri zad-

njih občinskih volitvah so se plakati trgali podnevi z razglasnih desk. Poskrbeti bo treba, da se kaj takega več ne primeri, sicer bo župan dajal odgovor, ako svoje podrejene organe ne bo poučil, da je tako početje strogo kaznivo. Napredni Logatci se je že odločil, kako bo volil, toda o tem prihodnjč kaj več.

katerega je položila klobuk. Z nerodno kretnjo pa je vrgla klobuk z okna na steklen balkon. Ko je hotela pobrati klobuk in je stopila na stekleno ploščo, se je steklo udrlo in je padla z drugega nadstropja na ulico, kjer je obležala z razbito glavo. V brezupnem stanju so jo pripeljali v bolnico.

* **Dve človeški žrtvi za eno kokoš.** V Vidovu pri Varaždinu sta se seljak Franjo Hrzenjak in njegov tovariš Josip Cafuk splazila v sosedov kurnik, zadavila eno kokoš ter jo ravno hotela odnesti, ko je, zbujen po kurjem krik, prihitel iz hiše lastnik z nabasano puško; streljal je na tatova ter smrtno zadel Hrzenjaka v hrbet, njegovega tovariša Cafuka pa v pleča. Hrzenjak je podlegel težki poškodbi, dočim se Cafuk hori s smrtjo.

* **Velika nesreča radi strele.** V Netretiču pri Karlovcu je udarila strela v hišo posestnika Antona Babića. V trenutku je bila vsa hiša v plamenu. Žena Babićeva je skušala rešiti dvoje otrok. S smrtno nevarnostjo je spravila otroka iz hiše, potem pa je hitela pogledat, kaj je z možem, ki ni prišel na varno. V goreči hiši je našla moža mrtvega na tleh — ubila ga je strela. Na srečo so sosedji še pravočasno našli nezavestno ženo ter jo odnesli iz hiše. Hiša je pogorela do tal z gospodarskimi poslopji vred.

* **Goljufiva nuna.** V mariborski okolici je zadnje dni pobirala neka nuna prispevke za razne namene. Verne ženske so ji polnile globoko malho in jo obdarovale z denarjem, jajci in klobasami. Šele sedaj pa so ugotovili, da je njihovo vernost izkoristila premetena goljufica, ki se je oblekla v nunsko haljo. Na podlagi ovadbe šolskih sester v Mariboru je orožništvo zvitorepko aretiralo in izročilo sodišču.

* **Stroga odredba proti ciganom.** Okrajno glavarstvo v Novem mestu je odredilo da smejo bivati cigani le v onih občinah, kamor so pristojni. Izven teritorija svojih pristojnih občin se ne smejo pod nobenim izgovorom zadrževati, tudi ne istih zapustiti pod pretvezo, da grede v drugo občino na delo. Upoštevanje te odredbe bo nadzorovalo orožništvo. Prestopki se bodo kaznovali.

* **Zajec odnesel 100 Din.** Čudnega tatu zasledujejo sedaj osješki lovci. Seliak Ivan Šamija je v svojem vinogradu ujel divjega zajca. Ker ga ni imel kam spraviti, ga je s svojim žepnim robcem, v katerega je imel povezanih tudi 100 Din, privezal k nekemu kolu. Ker je bil zaposlen pri svojem delu, ni niti opazil, da se je zajec odvezal od kola in z robcem okrog vratu pobegnil. Seveda je obenem odnesel tudi v robec povezanih 100 Din.

* **Poneverba.** V premogovniku «Hudajama» pri Laškem je blagajnik Evgen Kuss poneveril znesek 97.000 Din ter pobegnil neznan kam. Sumilo, da jo je popihal v Ameriko. Kuss je rodom Celjan.

* **Pojav otroške kolere.** V nekaterih krajih Bosne se je pojavila v zadnjem času neka doslej malo znana bolezen, nazvana otroška kolera (cholera infantum), ki se loteva predvsem malih otrok. V sarajevski bolnici je umrlo doslej 37 otrok v starosti do dveh let. Bolezen, povzročena uživanjem nezrelega sadja in nezdrave vode. Oblasti so izdale na prebivalstvo navodilo, kako naj se postopa z bolniki.

Cene tuiemu denariu.

Na zagrebški borzi se je dobilo dne 9. t. m. v valutah:

1 dolar za 56:15 do 56:35 Din;
100 avstrijskih šilingov za 800:50 do 803:50 dinarja;

v devizah:

100 italijanskih lir za 308:27 do 310:27 Din;
100 nemških mark za 1352 do 1355 Din;
100 češkoslovaških kron za 168:20 do 169 Din.

Tedenske vesti.

* **Preustroj poljedelskih šol.** V ministrstvu za poljedelstvo je imenovana posebna komisija, ki ima nalogo, da izdela predlog za preustroj in izenačenje vseh poljedelskih šol v državi.

* **Trasiranje proge Kočevje-Vrbovsko.** Iz Beograda poročajo, da so bila te dni končana dela za trasiranje novoprojektirane železniške proge Kočevje-Vrbovsko. Prometni minister bo v kratkem razpisal javno licitacijo glede gradnje te proge.

* **Brezplačne vožnje za provizioniste in rentnike.** Prometni minister je odredil, da se letno dovolijo trije brezplačni vozni železniški listki železniškim provizionistom in rentnikom.

* **Vojni tovariši!** V nedeljo 21. avgusta t. l. se vrši na Brezjah (Otoče) naš občni zbor in vsakoleten od Vas zahtevan skupen sestanek vojnih tovarišev iz cele Slovenije. Dnevni red: 1. Otvoritev, govor, sv. maša za padle tovariše na prostoru pred cerkvijo. Sodeluje železničarska godba «Sloga» iz Ljubljane. 2. Sestanek in občni zbor Z. S. V. na prostem: a) poročila odbora, b) volitev odbora in dveh revizorjev za prihodnje poslovno leto, c) eventualna sprememba pravil, d) pozdravi in govori, e) služajnosti. Polovična vožnja dovoljena, in sicer od četrtkove polnoči dne 19. avgusta do torkove polnoči dne 23. avgusta. Na odhodni postaji kupite celo karto do Otoč ter zahtevajte, da jo mokrto žigosajo. Karte nikjer ne oddajte, ker se z njo nazaj zastoni peljete. Izkaznice dobite na Brezjah za 3 dinarje in preplačila se hvaležno sprejemajo za razne stroške prireditve in dobrodelni fond Zveze. Peveci, prinesite seboj note pesmi: 1. Ti, o Marija, 2. Oj ta soldaški boben (Marolt), 3. Spomladi vse se veseli (Pavčič), in 4. Oj Doberdob (Prelovec). Poskušnja v samostanski dvorani v nedeljo 21. avgusta točno ob 9 uri. Tovařiši, apeliramo na Vas! Ne izdamo nikakih letakov, nikake bučne reklame, sami agitirajte, mož do moža, za številno udeležbo.

* **Kronski upokojenci.** Delegacija ministrstva financ nam javlja uradno, da je izšla v Uradnem listu od dne 30. julija t. l. št. 358/81 naredba ministrstva za finance z dne 4. julija 1927. D. R. br. 88.808, glede prevedbe kronskih pokojnin na dinarske z veljavnostjo od 1. avgusta t. l. dalje. Po nalogu ministrstva financ od dne 14. julija t. l. D. R. br. 88.808 bo delegacija osebno pozvala vse kronske upokojence, da vložijo prošnje za prevedbo pri bivših svojih resornih oblastvih, priklopivši doseđanji pokojninski dekret in pozivnico delegacije, vrhtega pa tudi vse listine, na osnovi katerih je bila svojčas dosežena osebna ali rodbinska pokojnina v kronah. Z ozirom na veliko število takih upokojencev je naravno, da se pozivi ne morejo naenkrat dostaviti, toda pričelo se je že s tem delom, ki se bo tako pospeševalo, da bo v čim najkrajšem roku dovršeno; zato naj se zaenkrat opuščajo vsake ustne ali pismene reklamacije.

* **Sprejem gojencev v vojaško veterinarsko šolo v Zagrebu.** V vojaško veterinarsko šolo v Zagrebu se sprejme letos 50 gojencev z dovršenimi 4 razredi gimnazije ali realke. Natančnejši pogoji so razvidni iz razglasa, objavljenega v Uradnem listu z dne 30. julija 1927, št. 81.

* **Uradni dnevi politične oblasti v Hrastniku** se letos še ne bodo uvedli radi pomanjkanja denarnih sredstev. Toliko na znanje povpraševalcem.

* **Mariborska bolnica zopet prenapolnjena.** Mariborska bolnica, ki je postala po osvobojenju osrednji zavod za vso mariborsko oblast, že dolgo več ne odgovarja danim potrebam. Zadnja leta je skoraj stalno prenapolnjena, tako, da morajo bolniki ležati tudi po hodnikih. Zadnje tedne pa vlada tak naval na bolnico, da morajo v kirurški oddelku težko bolne natrpati po dva in dva v eno posteljo. Vse intervencije za povečanje bolnice so ostale doslej zaman. Bil bi skrajni čas, da stori oblastna skupščina primerne ukrepe in z državno podporo razširi prepotreben zavod, ki bi bil tudi sicer potreben modernizacije.

* **Avto-vožnja Novo mesto-Brežice.** Poštna uprava je dala v promet zastarele avtoomnibuse brez zračnih pnevmatik, tako da je vožnja z njimi prava muka za potnike. Ni čuda, da se množe pritožbe! Cene tudi niso zmerne, ker stane do Brežic za eno osebo 66 Din. Nekaj obratnega je na progi Stična-Žužemberk, kjer je vožnja v zasebnih rokah in je poskrbljeno za komoditeto potnikov. Poleg tega so tudi cene zmerne, ker stane vožnja do Žužemberka le 25 Din. Želeti je, da se promet na progi Novo mesto-Brežice prilagodi potrebam in zahtevam časa.

* **Nevaren prosjak.** V Končarjevo trgovino v Litiji je prišel neki brezposelnik prosit podpore. Komaj pa se je trgovec obrnil k svoji pisalni mizi, je že zagrabil dolgoprstnež za nekaj kosi robe, ki je ležala na mizi. Gospod Končar, ki je latvino kmalu opazil, je pohitel za nadležnim gostom, a ga je že zmanjkalo. Obrnil se je za pomoč na orožniško postajo, ki je odšla takoj na poizvedbo. Talinskega prosjaka so ujeli baš v trenutku, ko je prodajal ukradeno robo. Aretirali so ga in oddali v litijske sodne zapore. Sicer je pa v ječah star znanec: to je že njegov 26. poset v sodnem zavetišču, kjer bo ostal nekaj dni.

* **Tržne cene za Celje** je zopet ugotovilo tržno nadzorstvo. Te cene se od zadnjih razlikujejo v par primerih

* **Strašna toča v Savinjski dolini.** Iz Žale nam poročajo: Komaj nas je šele prestrašila vest o veliki škodi, ki jo je povzročila toča na Bizeljskem, že je le-ča obiskala tudi nas preteklo sredo zvečer med 23. in 24. uro. Razsajala je jugozapadno in severozapadno žalskega trga ter uničila hmeljišča. Padala so kakor jajca debela zrna in v četrtek zjutraj so bile vse brazde polne poldozorelih hmeljevih kobul. Hmeljarji, ki imajo okoli Vrblja in proti Gotovljam hmeljišča, trpijo ogromno škodo. Ista usoda je prizadela tudi občino Št. Peter v Savinjski dolini. Nepoškodovana pa so ostala hmeljišča vzhodno žalskega trga.

* **Žrtev strele.** Kakor drugod v Sloveniji je prejšnji teden tudi v šaleški dolini divjala silna nevihta. Bliskalo je in grmelo. Pri Trobinovih v Družmirju je udarila strela, ko je bila družina zbrana v kuhinji. Luč je ugasnila. Ko so se domači zopet zavedli in prižgali luč, se jim je nudil grozen prizor: gospodinja Helena Trobinova je ležala mrtva na tleh — ubila jo je strela.

* **Samomor blapea.** V Limbušu se je obesil 63letni Jakob Donik v sadonosniku svojega gospodarja prvi dan po prihodu v svojo novo službo. Pri sebi je imel dve hranilni knjižici, glaseči se skupno na 789 Din. Kaj ga je gnalo v smrt, ni znano.

* **Ubila zaradi klobuka.** V Beogradu se je pripetila tragična nesreča. Hčerka trgovca Radenkovića je sedela s svojim zaročnikom pri oknu, na

Pogovor o tem in onem.

Tekmovanje narodnih noš.

Slovensko ženstvo priredi v času jesenske razstave od 15. do 26. septembra 1927. na Ljubljanskem velesejnu razstavo, oziroma tekmovanje narodnih noš. Pokroviteljstvo je prevzela dvorna dama Nj. Vel. kraljice Marije gospa Franja dr. Tavčarjeva. Da bo ta prireditelj, ki mora biti ponos naših žen širok Slovenije in dokaz lepote in umetnin naših narodnih noš, čim lepše uspela, pozivamo vse slovenske žene in dekleta vseh slojev, da pridejo na ta dan tekmovanja, t. j. 16. septembra, v narodnih nošah same ali pa odpošljejo v njih svoje znanke. Skrbite za to, da tudi moška narodna noša ne izostane. Zastopana naj bodo tudi vsa društva po možnosti v skupinah. Ker je ta dan namenjen manifestaciji narodnih noš, je dolžnost vsake Slovenke in vsakega Slovenca, da se osebno udeleži te prireditve in bi bil narodni greh, če bi kdo pustil le posamezni komad le dragocenosti zaprt doma v skrinji ali omari, ker bi s tem zmanjšal sloves in veličastnost manifestacije.

Narodne noše: štajerska, koroška, prekmurska, tržaška okoličanska, beneška — ta dan je Vaš, zastopajte ga častno!

Na programu prireditve je tudi kmetijska soba, v kateri bo razstava vsakovrstnih narodnih vezenin, slikanih, vloženi in rezanih skrinj, kolovratov, preslic, čelnic, sklepank, peč, zavijač, svilenih rut, kožuhov itd.; kdor bi bil v posesti kateregakoli teh predmetov, naj javi to velesejnskemu uradu, ki prevzame za vse vposlane predmete polno jamstvo in povrne pošiljatvene stroške.

Našemu klicu naj se odzovejo vsi, ki z narodno nošo ali katerikoli predmetom morejo obogatiti in izpopolniti razstavo in tudi one, ki morejo dati informacije ali naslove, da se odbor obrne na dotičnike pismenim potom.

Vse prijave in dopise sprejema prireditveni odbor pod naslovom: «Ljubljanski velesejnski urad, Ljubljana».

Statistika verstev.

Po najnovejši statistiki šteje danes krščanstvo 684 milijonov ljudi, to je 37,6 odstotka celokupnega zemeljskega prebivalstva, ki je cenjeno na 1 milijardo in 816 milijonov. Nekristjanov bi bilo potemtakem 1132 milijonov ali skoro dvakrat toliko kakor Kristusovih vernikov.

Med kristjani zavzemajo prvo mesto katoličani, ki jih je 330 milijonov. Za njimi so najmočnejša skupina protestanti z 210 milijoni in potem pravoslavni s 144 milijoni. V odstotkih izraženo je katolikov 18,1, protestantov 11,6 in pravoslavnikov 7,9 celotnega prebivalstva na svetu.

Največja skupina med nekristjani so mohamedanci, ki jih je 235 milijonov (12,9 odstotkov), budistov je 200 milijonov (11 odstotkov), raznih indijskih sekt 217 milijonov (11,9 odstotkov), pristašev Konfucija 300 milijonov (16,5 odstotka), šintoistov 25 milijonov (1,4 odstotka) in animistov 130 milijonov (7,8 odstotka).

Najzanimivejše v omenjeni statistiki pa je dejstvo, da štejejo Židje le 15 milijonov vernikov, to je jedva 0,7 odstotka celokupnega zemeljskega prebivalstva.

Godba za krave.

V dobi radia in preokooceanskih poletov pridejo ljudje včasih na prav čudne ideje. Vsak dan je slišati o kakih novih poskusih, ki rode včasih presenetljive uspehe, večinoma pa tudi še večje blamaže. Nedavno so poročali listi o nekem ameriškem farmerju, ki si je nabavil radio-aparat za svoje krave. Prišel je namreč do zaključka, da so ljudje ob zvokih godbe vedno bolj razpoloženi kakor pa ob ropotanju strojev. Zato si je mislil, da bo tudi pri njegovih kravah tako. V hlevu si je dal instalirati večji radio-aparat z močnim pojačevalcem, tako da je ves hlev odmeval od poskočnih koračnic in operetnih komadov, ki so jih oddajale različne radio-oddajne postaje. Kravam se je sicer sprva ta nenavaden pojav zdel zelo čuden, sčasoma pa so se popolnoma privadile in farmer je z zadovoljstvom konstatiral, da se je količina mleka pri teh kravah pomnožila za celih 10 odstotkov.

Nemški listi pa vedo sedaj poročati, da kravja godba ni nič novega. Že leta 1924. je bil na univerzi v Halle promoviran za doktorja prirodnih znanosti neki Berthold von Stetten, ki je spisal učeno razpravo o delovanju godbe na vimena krav in koz. V svoji študiji zatrjuje, da se zaradi vpliva godbe pomnoži količina mleka za 10 odstotkov, da pa to mleko ni tako mastno in redjino kakor sicer. Če se bo torej stvar obnesla, bomo tudi pri nas morali misliti na moderniziranje naših hlevov in instaliranje radio-aparatur za večje posestnike, da se bo že skoraj izplačal posebni kravji orkester.

Igla na potovanju skozi telo.

V mesecu juniju lanskega leta si je mlado dekle v angleški grofiji Suffolk po imenu Dora Watkinson zabodla po naključju v boso nogo šivanko. Igla se je pri tem na potovico odlomila. Pri preiskavi z Röntgenovimi žarki so ugotovili, da tiči druga polovica igle v podplatu dekličine noge. Ker ni čutila nobenih bolečin, so na stvar kmalu pozabili. Pred kratkim pa je začutila naenkrat hudo bolečino na jeziku. Pri preiskavi ustne votline s prstom je začela ob konico igle, ki je molela med dvema zoboma na levi strani spodnjih čeljusti ter praskala po jeziku. Deklica ni potrebovala nobene zdravniške pomoči, temveč je enostavno potegnila iglo iz čeljusti in jo vrgla v ogenj. Igla je v teku dvanajstih mesecev priromala skozi telo deklice od nog do glave, ne da bi dekle občutilo pri tem kakšne posebne neprijetnosti.

25.000 dolarjev za podgano.

V Chicagu je bila pred kratkim razstava podgan. Razstavljeni so bile najbolj redke in eksotične živali te vrste, indijske, kitajske, afriške in sibirske bele in rjave, rdeče in črne podgane, velike in majhne. Prvo nagrado je dobila majhna podgana, ki ni bila večja kakor hrošč, dasi je bila popolnoma odrasla. Ta redka žival iz Sibirije je tako navdušila nekega ljubitelja podgan, da je ponudil zanjo 25.000 dolarjev. Srečni lastnik, ki se mu je zdela podgana več vredna, pa je ponudbo odklonil.

Ženska policija v Budimpešti.

«Maž Nap» poroča, da bo budimpeštanska policija v kratkem uvedla senzacionalno novost. Po ameriškem zgledu namerava organizirati žensko policijo. V političnem oddelku policije so že pogosto uporabljali ženske za svoje namene, tako na primer ob priliki odkritja zadnje komunistične zarote. Sedaj bodo izobrazili 50 žensk za detektivske posle ter bodo zanje priredili poseben kriminalističen tečaj.

★

× **Pastirica v aeroplanu.** Na poletu iz Novega Sada v Mostar se je pred par dnevi moral vojaški aeroplan zaradi defekta v motorju spustiti na tla pri vasi Županji. Priti je moral na pomoč iz Novega Sada drug aeroplan, ki je prinesel vse potrebno s seboj za popravo motorja. Letalci so se tamkaj mudili tri dni in vzbudili veliko radovednost med tamošnjim prebivalstvom, ki je imelo prvič priliko gledati moderno čudo novega

časa iz bližine. Največ se je zanimala za aeroplan majhna 15letna deklica, ki se je neprestano sukala okoli njih. Ko so jo piloti vprašali, kaj ji tako ugaja, je odvrnila: «Oh, da bi mogla poleteti z vami.» — «Zakaj?» so jo vprašali. — «Da vidim, kako je pticam, ko lete po zraku.» Piloti so se nasmejali naivni želji mlade pastirice in ko je bil aparat popravljen, so jo povabili, naj poleti z njimi. Vsa navdušena je takoj skočila v aparat, ki je nekolikokrat zaokrožil z njo nad Zupanjo. Ko je pastirica letela po zraku, so udarile neke stare žene v jok ter pričele moliti na kolenih rožni venec za njeno rešitev. No, letalo se je po par krogih kmalu spustilo zopet na tla in dekletce je skočilo iz aparata vse srečno ter ni moglo najti dovolj primernih besed, da bi opisalo radovednim vaščanom svoje vtise v zraku.

× **Živi delavci proglašeni za mrtve.** (Ponarejanje mrtvaških listov. — Posmrtnina za žive delavce.) V Skoplju je prišlo pred meseci do velikega nesoglasja med upravnim odborom tamošnjega urada za zavarovanje delavcev ter ravnateljem urada. Spor se je zanesel tudi v javnost. Upravni odbor je želel odstraniti ravnatelja urada, pri čemer pa ni uspel, temveč se je zgodilo nasprotno. Po prihodu posebnega komisarja iz ministrstva za socialno politiko je bil odstavljeno stari upravni odbor s predsednikom. Vsa zadeva je rodila obširno polemiko v listih in so bili po zakonu o tisku kaznovani tako oni, ki so napadali ravnatelja urada, kakor tudi oni, ki so napadali upravni odbor. Pred nekoliko dnevi se je v Skoplju ponovno pričelo govoriti o aferah v tamošnjem okrožnem uradu za zavarovanje delavcev. Gotove osebe, ki so poznale razmere v okrožnem uradu, so izsledile, da so se v uradu falzificirali mrtvaški listi. Kakor znano, morajo biti po zakonu vsi delavci in zasebni nameščenci prijavljeni uradu za zavarovanje delavcev ter morajo gotov odstotek od svoje plače plačevati v svrhu zavarovanja za primer bolezni in smrti. V primeru smrti se izplača rodbini posmrtnina 1444 Din. Nekateri uradniki so baje v dogovoru z gotovimi osebami falzificirali mrtvaške liste še živih delavcev. Ponarejali so pečate župne cerkve Sv. Bogorodice, da so dobili na ta način izplačano posmrtnino. O tem so bili obveščeni odstavljeno upravni odbor, osrednji urad v Zagrebu kakor tudi policija v Skoplju. Preiskava je dognala, da so bili vsi mrtvaški listi, na podlagi katerih je bila izplačana posmrtnina v znesku 1444 Din, falzificirani in da niso bili nikjer zabeleženi v knjigah župne cerkve. Kmalu nato se je tudi ugotovilo, da so vsi ljudje, za katere se je izplačala posmrtnina, še živi. Neki delavec je na podlagi teh listkov dvakrat umrl in je bil seveda zelo začuden, ko so mu poročali o njegovih smrti. O vsej stvari ni vedel ničesar in tudi denarja ni nobenega prejel. Ker se je dognalo, da nobena izmed oseb, ki je umrla na podlagi ponarejenih mrtvaških listov, o vsem ničesar ne ve, so bili vsi prizadeti izpuščeni iz preiskave, ki se je nato pričela voditi v drugi smeri. Kmalu za tem je po policiji ugotovilo, da je posmrtnine ponarejal neki uradnik okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Bil je aretiran in okrožno sodišče ga je obdržalo v zaporih. Na policiji je bivši uradnik urada za zavarovanje delavcev Stamenković izpovedal, da obstoje še drugi krivci poleg onih, ki so bili že aretirani in ki so v preiskavi. V koliko je urad za zavarovanje delavcev oškodovan, še ni ugotovljeno, ker se šele pregledujejo knjige urada.

**Priporočajte in širite
„Novo Pravdo“**

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Strahopeten slepar.

Naslednjega dne sedi bankir Alfred Bell v svoji krasno opremljeni sobi. Malomarno sloni pustolovec v mehkem fotelju ter kadl cigareto. Z obraza mu je čitati čmernost in nejevoljo, teži ga kopica zelo neprijetnih misli. Alfred se spomni neprijetnosti, ki čakajo njegovo zaupnico gospo ravnateljico Miller. In četudi sam pri tem ni neposredno prizadet, je bil za svojo osebo trdno uverjen, da bo ravnateljica kljub temu, da jo je prejšnji dan pomiril, vendarle vse sile napela, da istisne iz njega kar največ denarja. Kajti ravnateljica je dobro vedela, da je pustolovec zelo premožen, vrhutega mu je pa banka donajala velikanske zneske, radi česar mu je bilo mogoče, da je poljubno zadostil svojim željam. Bilo pa je v njem tudi dovolj trgovca, da ne bi vedel, da za dogleden čas nima pričakovati nobenih koristi od gospe Miller.

In vendar naj bi izdajal denar za pretkano žensko? Nak, to pa noče. Alfred je ravnokar razmišljal, ali naj se odslej vselej, kadar pride ravnateljica k njemu na obisk, dá zatajiti, ali če morda ne bi bilo bolje, da jo še dalje ščiti ter ji nudi svojo pomoč.

Tedaj pa je slišati trkanje na vrata. Zvonenje večnega zvonca je bankir preslišal. Zato je mislil, da ga hoče v njegovih mislih motiti njegov sluga, in tako se oglasi kratko z osornim glasom:

«Naprej! Kaj pa je že zopet?»

Vrata se odpro počasi, popolnoma počasi — čez prag stopi ženska postava vidno še prav mladih let, ki pa ima obraz zakrit z gostim pajčolanom. Oblečena je bila precej revno, vendar pa je bil njen pojav več ali manj koketen.

Alfred skoči iznenaden na noge.

«Kaj pa naj to pomeni, — kaj je, — kaj — —»

Dalje ne govori, kajti tujka je s hitrim gibom vrgla kapuco z glave, lep, mladosten, toda smrtno blede obraz zagleda pustolovec, ki od iznenadenja odskoči.

«Liza,» vzklikne začudeno, «Liza Evans!»

«Da, jaz sem,» odvrne mlada deklica z rezkim glasom, «popolnoma pravilno, Liza Evans stoji pred vami, gospod Bell, saj se tako glasi vaše pravo ime? Jaz nisem svojega imena nikdar prikrivala.»

Alfreda je nenaden pojav deklice tako iznenadil, da prvi hip ni bil v stanu odgovoriti. Kako neki je od njega preslepljena mladenka prišla semkaj? Na kak način ga je našla? Saj vendar stanuje daleč, daleč od predmestja Chelzeja.

Liza dozdevno ugane njegove misli.

«Kako sem prišla semkaj, kajne, to ste vendar hoteli vprašati, gospod Bell?» nadaljuje z enako rezkim glasom. «No, to je vendar lahko uganiti. Iskala sem vas dan za dnem, dokler vas slednjič nisem zagledala na ulici, na kar sem vam sledila tu sem, kjer sem tudi zvedela za vaše pravo ime. Jud, vaš sluga, mi je odprl vrata, ker sem mu navedla, da vam prihašam važno vest.»

Sedaj šele dobi Alfred oblast sam nad seboj ter svojo prejšnjo drznost. Strast do lepe deklice se je znova zbudila v njem. In četudi si je bil svest, da mu bo sedaj predbacivala njegovo prevaro, je bil trdno uverjen, da jo bo z lahkoto pomiril in utolažil. Odvijajoči izraz na njegovem obrazu se je takoj spremenil v prijazen smehljaj. Smehljajočega obraza se približa deklici, ki se mu pa takoj umakne.

«Ne dotaknite se me!» vzklikne Liza odločno. «Imam se z vami pogovoriti v zelo važni zadevi in — —»

«Ampak, draga Liza, prosim te — — —» prekine pustolovec deklico.

«Ne ogovarjajte me tako zaupno, zaenkrat nimate nobene pravice, me s ti nazivati. Morda kesneje, če — no, pa saj ravno o tem hočem z vami govoriti.»

Alfred zapazi sedaj, da se sicer tako mile oči uboge Lize iskré kot v najhujši vročici. Bleda ustnice so krčevito stisnjene in Alfredu se celo dozdeva, da krčevito škriplje z drobnimi zobmi. Ali hoče morda

mlada deklica v srcu divjajočo bol z naporom vseh sil premagati?

Bankir jo vljudno povabi, da naj sede.

«Draga Liza, prosim, izvolite sedeti!»

Te besede je izpregovoril tako zaničljivo in zasmehljivo, da je deklici vsa kri udarila v smrtno blede obraz. Vendar pa niti z očesom ne trene.

«Hvala,» odvrne hladno. «Kar vam imam povedati, storim tudi tako lahko.»

Alfred je hotel nesrečno deklico razdražiti, ker je menil, da bo tako najlažje strl njeno hladno vedenje.

«Potem pač dovolite, da se jaz usedem,» odvrne porogljivo.

Liza za hip zatisne oči, kot da ima občutek, da vsak hip zapade slabosti. Toda ta občutek traja le nekaj sekund, potem pa se znova zaiskre njene modre oči v divji jezi nad brezsrčnežem.

Alfred si zapali novo cigareto.

«Tako, sedaj morete pričeti — važen razgovor,» reče ravnodušno. «Ne mučite predolgo moje ravnodušnosti!»

Mlada deklica se niti enkrat več ne ozre vanj.

«Vi ste meni in moji materi navedli napačno ime, ko ste pričeli zahajati v naše stanovanje,» reče deklica vidno razburjena.

Alfred se zakrohota.

«Da, res je, to sem vsekakor storil,» odvrne hladnokrvno.

«In zakaj, gospod Bell?» poizveduje Liza, ki krčevito stiska svoji roki.

«Zakaj, moja lepa gospodična? No, enostavno, ker sem hotel ostati nepoznan.»

«To je ostudno!» vzklikne deklica vsa iz sebe. «Vi ste me s svojim govoričenjem trdno uverili, da ste nastavljeni pri veliki trgovski tvrdki in da imate z menoj najpoštenješe namene.»

Pustolovec se z nova zakrohote.

«Izvrstno, izborno! Gospodična Evans, vi bi bili izborna propagatorica moralnih ved. No, pa saj vem, da vaših besed ni vzeti za resne. Sicer vam pa prav ljubko pristoja izraz jeze na obrazu.»

Liza lovi sapo. Pomilovanja vredno bitje je sedaj na lastna ušesa čula iz ust onega, katerega je tako vroče ljubila, da jo je hladnokrvno varal. Nasprotno pa se pustolovec sedaj dobro zaveda, da je gospodar položaja.

«Pridite semkaj, draga Liza, bodite vendar pametni, saj vam hočem vendarle dobro.»

«Stran!» zakriči deklica divje, «proč od mene! Nisem prišla semkaj, da bi še naprej slepo verjela vašim sladkim besedam. Sedaj mi dokažite, da imate res poštene namene z menoj.»

Pustolovec se nekoliko vznemirjen premika na stolu. «Seveda, seveda, draga Liza,» odvrne hinavsko. «Jaz sem vaš najboljši prijatelj, imate popolnoma prav, samo dobro vam hočem.»

Na Lizinem bledem obrazu se za hip pojavi prav čuden smehljaj.

«In vi mi hočete to tudi dokazati?» vpraša hitro.

«Seveda, seveda, zahtevajte od mene, kar hočete, vsako vašo željo hočem izpolniti.»

«No dobro, potem me poslušajte!»

Liza stopi nekoliko bliže. Otopelo bulji v pustolovca, ustnice se ji tresejo, zdi se, da bije hud boj v svoji notranjščini.

«Le eno hočem,» reče potem nekam čudno mirno, «hočem, da zopet popravite, kar ste na meni zagršili.»

Alfred osupne.

«In to...»

«Vrnite mi zopet kot svoji soprogi moj dober glas, ki sem ga radi vas zgubila,» konča Liza s čudno naglico.

Pustolovec se nenadoma obrne od nje. Morda hoče zakriti smeh, ki mu sili v obraz? Liza stoji pred njim, oči ji mrzličavo žare v pričakovanju, kaj ji odgovori.

«No? Jaz čakam,» reče deklica čez nekaj trenutkov.

Alfred skoči na noge.

(Dalje prih.)

Zabavni kotiček.

Pianist in pevec.

Pattiera je nekoč priredil koncert, na katerem ga je spremljal igravec na klavirju preglasno.

Ob koncu koncerta mu je Pattiera dejal: «Zahvaljujem se vam za prijaznost, da ste si pustili igranje na klavirju spremljati od mojega petja.»

Ford.

Vozač Fordovega avtomobila se je pripeljal k mostu, pri katerem se je pobirala mostnina. Paznik mu je zaklical: «Stoj, 4 dolarje!»

Vozač je izstopil in pokazal na voz: «Prodano!»

Izdajalka.

Ženin (služkinji): «To obleko že pripravljate za jutrišnjo zaroko, kajne?»

Služkinja: «Da, to obleko je nosila gospodična še vedno, kadar se je zaročila...»

Sumljiva hvala.

Jaka: «Gospod slikar, na razstavi so bile Vaše slike edine, ki sem jih lahko gledal.»

Slikar: «Ali res? Ali so Vam tako ugajale?»

Jaka: «No, seveda. Pred vsemi drugimi slikami je bilo preveč ljudi...»

Izzivanje.

Potepin: «Prosim, gospod, ali mi daste vžigalico?»

Gospod: «Žal, nimam nobene.»

Potepin: «Potem pa moram svojo vzeti...»

Zakonska sol.

Učitelj je razlagal v šoli o soli in njeni uporabi. Vprašal je nato Martineka, ki nič ni prav znal: «No, kaj pa storijo tvoj oče, če je meso premalo slano?» —

Martinek: «Materi ga vržejo v glavo!»

Iz otrokovih ust.

Mihec: «Mati, zatisnite malo oči.»

Stara mati: «Zakaj?»

Mihec: «Ker atek pravi, da bomo dobili mnogo denarja, kadar zatisnete oči.»

Nasvet.

«Edino, kar potrebujete, je počitek, nič drugega vam ne manjka.»

«Pa mi vsaj na jezik pogledite, gospod doktor.»

«Da, tudi ta mora imeti počitek, gospa.»

Pri pravnem izpitu.

Profesor: «Statistično je dokazano, da je 80 odstotkov kaznjencev samcev. Kaj sklemate iz tega?»

Kandidat: «Da se mnogi rajše puste zapreti, kakor da bi se poročili.»

Janez in Miha.

Janez in Miha sta bila velika prijatelja. Miha je pa šel s trebuhom za kruhom v Ameriko. Ko se vrne čez nekoliko let, sreča na vasi Janeza, kateri je od samega veselja prav po domače vzkliknil: «Lej ga no, lej, kaj te je vendar enkrat hudič prnesu...»

Priporočamo cenjenim damam

nakup

elegantnih in lepih damskih polčevljev

drap, iz gladkoga ali tiskanega usnja

po 180 Din

v zalogi najfinejši, trpežni čevlji vseh vrst za gospode, dame in otroke

Cene priznane najnižje!

Trgovina „DOKO“, Ivan Čarman
Prešernova ulica št. 9, dvorišče